
(Ne)nesitelná lehkost filmového bytí

(Ne)nesitelná lehkost filmového bytí

Můžete sem jezdit pravidelně, a přesto mít pokaždé pocit, jakoby to bylo poprvé. Můžete usedat v kinosále krátce po osmé, trávit v něm celé dny a odcházet hluboko po půlnoci – a přesto nikdy nemůžete stihnout více než dvě stovky filmových příběhů, které se souběžně řítí festivalovými projekcemi. Můžete si být jisti, že tady potkáte všechny filmové kámoše. A také si můžete lehnout na trávnik před Thermalem a pozorovat filmové nebe nad vámi, téměř se dotknout jeho hvězd a vyrazit po jejich stopách na červeném koberci – neboť toto je na nějakých devět dnů (a plnohodnotných nocí) střed současného filmového světa.

Taky to máte rádi horké a každý rok ve stejnou dobu a na stejném místě? A také vám nevádí blízká setkání jakéhokoli druhu? Pak už jste tady nebo se zrovna chystáte vyrazit na festivalové finále. Pro celkovou orientaci v tom, co již proběhlo, několik poznámek z deníku jednoho (již mírně ošoupaného) festivalového diváka...

Pátek třetího

Filmový festival je pohyblivý svátek, odehrávající se mezi opening a closing. To prvé proběhlo v pátek 3. července, kdy tradiční zahajovací ceremoniál ozdobil pro některé (či spíše pro mnohé) až příliš melodramatický a sentimentem přetékající debut třiatřicetileté scenáristky a režisérky Shany Festové *Dar*. Asi se mu přece jen tleskalo o něco více na Sundance. Nicméně před faktem, že si na tenhle projekt jako prodavačka, servírka, učitelka a bůhvícoještě vydělávala nějakých deset let - a pak do něj přivábila Pierce Brosnana a Susan Sarandonovou - je třeba smeknout.

Ten, pro koho tenhle slzopudný spektakl přece jen příliš tlačil na emocionální pilu, se mohl brutálně uvolnit na prvním snímku hojně navštěvované sekce Půlnoční filmy, britském masakru *Mamka a taťka*. Jednoduchý děj, kdy dva ujetí úchylové psychicky, ale samozřejmě především fyzicky masakrují unesenou polskou imigrantku, nebyl rozhodně aranžován jako sociální drama a naznačil, že krvavé půlnoční žně budou i letos stát za to. Zíral jsem, když se v titulcích objevila i BBC, a přemýšlel, proč letiště Heathrow, kde se tahle mučírna odehrává, ještě nepodalo na tvůrce žalobu. Zato marně jsem v publiku hledal požívačného milovníka těchto makabrozních spektaklů Františka Fuku (nezklamal, dostavil se později).

Povinný předkrm: Festivalová znělka s Věrou Chytilovou (opravující Křišťálový glóbus)

Sobota čtvrtého

Začíná hlavní soutěž. Jediným titulem, který slibně nastoluje očekávání, co bude dál, je dánský soutěžák *Potlesk*. Řekl bych dobrý start a světová premiéra debutujícího režiséra Martina Pietera Zandvlieta o úspěšné herečce, která, jak už se to některým úspěšným herečkám stává, nasává tak vydatně, až přijde o rodinu, a jediné, co jí zbývá, je protialkoholická

léčba, jeviště a potlesk, jenž ji drží při životě. Jenomže Thea chce víc! V tomhle boji „Virginie Wolfové“ se sebou samotnou je dominantní robustní a přesvědčivý výkon hlavní představitelky Papriky Steinové, které byla role psána na tělo. Jakkoli teprve začínáme, za tenhle výkon by jí slušel Křišťálový glóbus pro nejlepší herečku a Potlesk v mém žebříčku dávám do užšího výběru.

Druhou světovou premiérou tohoto dne byla Formanova *Dobře placená procházka*. Měl jsem z ní pocit, že někdy je lepší zůstat doma. Filmový záznam semaforové klasiky, inscenovaný pro prkna Národního divadla, může u pamětníků vyvolat kopřivku a nové diváky tak nějak nemá čím oslovit.

Snímky ze sekce Poklady filmových archivů, to je sázka na jistotu! A taky pohlazení po duši a okouzlení poctivým filmařským řemeslem i neuvěřitelně precizní profesionalitou filmových restaurátorů. Zahajovalo se černobílou, osmioscarovou klasikou *Odtud až na věčnost*, restaurovanou z nejstaršího dochovaného master positivu, stálo to za to a bylo narváno. Dělán si poznámku, že nesmím prošvihnout ani *Dívku z titulní strany*.

Půlnoční nářez nesl ilustrativní název *Sexykiller* a byl o tom, jak psychopatické jehňátko Barbara promění jednu univerzitu v řeznictví, protože je tak nějak pořád našťavaná. V zásadě jsem dospěl k uklidňujícímu závěru, že na té naší by se to stát nemohlo. Fuka se svojí dívkou a dvěma minipsy nechyběli (všichni se moc nasmáli).

Povinný předkrm: Festivalová znělka s Milošem Formanem (pilulky a Stříbrný glóbus)

Neděle pátého

Soutěž se rozjíždí. Z tandemu *Dvacet* (Írán) a *Villa Amalia* (Francie, Švýcarsko), vzbuzoval větší pozornost francouzský soutěžní snímek, ve které si podruhé stříhla roli pianistky Isabelle Hupertová. Příběh ženy, která chce odhodit minulost a začít znovu, je komorní studii s relativně optimistickým poselstvím o tom, že přestože jsme na světě často sami, jsou na něm místa, kde nám může být v této samotě krásně. Tak jako v domě na útesu, který se stal jejím novým počátkem. Může si do něj odvézt i Křišťálový glóbus za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii, který na festivalu převzala.

Nosí naslouchátko, je omláčený životem a ringem, ale pořád je ještě tady. *Wrestler* je tvrdá chlapecká práce, kterou mám rád. V ostře sledovaném comebacku se tu vrací namakaný bouchač Mickey Rourke (navíc se Zlatým glóblem a nominací na Oscara). Jenom přesně nevím, kam se to vlastně vrátil a kudy by tak asi mohl jít dál.

„Černej dynamit je hlína,“ řekla mi nejmenovaná kolegyně (a měla fakt pravdu). Tahle pocta blaxploitation filmů ze sedmdesátých let byla vtipná, svižná, drsná, zábavná a výchovná, protože když se začne heroin líftovat do sirotčinců, musí někdo dostat pořádně do čenichu! Původně jsem si chtěl na dobrou noc odskočit na dětskou vyvražďovačku *Děti* (kde si podle režiséra při natáčení likvidace svých filmových rodičů děvčátka a chlapečci hodně užívali), ale nakonec jsem s černošským supermanem, jeho cool hláškami a poctivou rukodělnou prací s kudlami, pistolemi a nunčaky vydržel až do hiphopového finále.

Povinný předkrm: Festivalová znělka s Harvey Keitelem (a jeho zraněnou nohou)

Pondělí šestého

Tempo soutěže se stupňuje. Mezi třemi soutěžními tituly mám prvního favorita, i když je mi jasné, že pro vycepanou festivalovou porotu německý komediální příběh z filmového prostředí *Whisky s vodkou* zřejmě nebude mít parametry vítěze (je totiž spíše divácký nežli artový). Tenhle do retra laděný „film ve filmu“ o tom, jak nespolehlivá hvězda dostane svého paralelně točícího náhradníka, je vystaven na originální zápletku, má atmosféru, tempo, vypilované dialogy a sympatické herecké výkony v hlavních i vedlejších partech. Navíc jen lacině nežertuje, ale sem tam sděluje i cosi vážnějšího. Bylo mi s ním dobře, šel bych s nimi rád na dotočnou.

České filmaře letos v soutěži zastupoval pouze scenárista Jiří Křížan, podílející se na průměrném slovenském soutěžáku *Pokoj v duši*. To nejlepší, co nabízí tenhle snímek s jen zhruba nahozeným příběhem a charaktery, vedlejšími motivy, vedoucími do ztracena a k rozpačité pointě, jsou výtvarné, krajinářské záběry Martina Štrby. Kdeže jsou časy *Sekala*. Po slibné expozici bych čekal víc. Soutěžní trio dne doplnil italský téměř muzikálový opus *Za všechno může Jidáš*, zajímavý zejména tím, že režisér pracoval se skutečnými vězni, kteří v lapáku nacvičují experimentální dramatické provedení velikonočních pašijí (což zní téměř šíleně, ale kupodivu se tomu dá věřit). Místy oslovující, místy trochu nuda, oscilující

mezi fiktivním příběhem a pseudodokumentární dikcí. Zdá se mi, že (dobří) dramaturgové začínají patřit mezi ohrožený druh.

Gangsterské retro *Veřejní nepřátelé* hollywoodského klasika Michaela Manna další festivalový den ve Velkém sále uzavíralo. Bankovní loupeže slavného gangu Johna Dillingera, nastupující J. Edgar Hoover, pouliční přestřelky a gangsterská láska, která bývá krátká a palčivá jako hladký průstřel lebkou. Taky se na ni většinou dojede. Nic nového pod hollywoodským sluncem, ale také nic, co by uráželo dobrý vkus milovníků žánru. Měl jsem sice pocit, jako bych něco podobného už několikrát viděl, ale moc jsem se v tom nešťoural. Zaplat' filmový Bůh za slušné řemeslo.

Povinný předkrm: Festivalová znělka s (těžce se probouzejícím) Danny DeVitem.

Úterý sedmého

Těžký artový den. Další tři soutěžní snímky z kategorie těch vsutku „šitých“ na zakázku pro festivalové poroty (no řekněte sami). Polské *Sviňky* režiséra Roberta Glińskiego (který už ve Varech bodoval s podobně laděným sociálním projektem *Ahoj, Terezko*) byly drsným pohledem do cynického světa otrlých dětských prostitutů. *Anděl u moře* měl podobu maniodepresivní deky s autobiografickými prvky (režisér základ zažil na vlastní kůži), odehrávající se pod žhavým marockým sluncem. Byla tam přejeta spousta koček a vzbuzen divný pocit (s kterým mám trochu problém), že andělé i noční můry jsou si podobní, protože mají křídla. A konečně na poslední chvíli získaný (a proto ani v katalogu a programu neuvedený) ruský soutěžní snímek *Vlček*, mnohými pasovaný na favorita, protože střížený jako sociální drama nemilovaného dítěte ve stylu ruské verze magického realismu, protkaného odbočkami, metaforami a výrazně stylizovanou dikcí včetně hřbitova v březovém háji, kam si holčička chodí hrát s mrtvým kamarádem. Obávám se, že by díky tomu (a faktu, že ho přivezl zřejmě nejslavnější ruský dramatik, dvaatřicetiletý autor dvacítky divadelních her Vasilij Sigarev) mohl skutečně vyhrát. Kdo tuhle soutěžní sérii absolvoval, musel se cítit jako na skutečném festivalu – ale nutně pak potřeboval panáka.

Prvním odlehčením dne byla norská melancholická road movie *Na sever*, přinášející návod, jak se lze opít pomocí tamponu namočeného v kořalce a přilepeného k vyholené lebce. Malý, nepodbízivý a neumlouvený film s velkým výmluvným potenciálem a chytlavým, smutným humorem s absurdními pointami u nás bude k vidění na podzim.

Půlnoční protiváha artové smršti byla ovšem hodně výživná - byl to ostrý střih jen pro otrlé a trénované. Po *Mrtvém sněhu* se totiž podle hesla „vykucháme je a jdeme domů“ proháněla smečka nacistických Zombie vidláků, zahrávajících nemrtvých monster, s gusem porcujících studenty medicíny, kteří přijeli dovádět na horskou chatu. Co k tomu dodat.

Frenetické potlesky a výkřiky bravo, na kterých se podílely zejména subtilní dívky, sedící v předních řadách, hovořily za vše (šel mi z nich trochu mráz po zádech nebo kde).

Povinný předkrm: Festivalová znělka s Andy Garciou (když máte Křišťálový glóbus, dostanete se do každého baráku).
Středa osmého

Příjemný soutěžní festivalový den s morbidní pointou pro ty, kteří chtějí jít až na doraz a zakusit nevyzkoušené. Znovu tři soutěžáky (kdo chtěl nebo musel vidět kompletní soutěž, o mnoho více toho nestihl). Mexiko soutěžilo s *Černou ovci*, příběhem dvou chudých kluků, kteří si to rozhodli rozdat s bohatým rančerem (neurazí, ale rozhodně také nezdvihne ze sedadel). Režisér Vinko Brešan, který do soutěže přivezl historicky první chorvatsko-srbskou koprodukcí *Bez konce*, to v Karlových Varech již zná (oceněn tu byl jeho *Duch maršála Tita* a *Svědkové*). Reminiscence na válečný konflikt se tu prolíná s milostným příběhem, etnickými antagonismy, vinou, odpuštěním, vykoupením a vyprávěním romského pornoherce, který by se nejráději miloval jen se svojí ženou. Zní to sice jako ujetý mix, ale příběh drží kupodivu pohromadě a nakonec jeho zraňovaným figurám, které už chtějí jen zapomenout a přežít, budete držet palce. Tradičně nepřehlédnutelným reprezentantem maďarské kinematografie pak byla nízkorozpočtová improvizace na téma permanentní hra na lidské vztahy a manipulace s lidskými city *Nejsem tvůj přítel*. Snímek s nízkým rozpočtem, vysokými ambicemi a devíti hlavními postavami, kde byste marně hledali pozitivního hrdinu, natočil starý dobrý karlovarský známý Gyorgy Pálfy (který tu lehce šokoval již provokativní *Taxidermií*). Má výhodu, že se v něm každý (kdo si nebude lhát do vlastní kapsy) tak trochu najde.

Možná nejvíce se před festivalem hovořilo o Trierově explicitně zrůdném *Antikristovi*, při kterém diváci omdlévají, bojují s dávivými reflexy a nutkáním dívat se jinak – aby si posléze vynadali za svoji voyerskou zvědavost. Nechutnost tu překročuje hranice, zvrácenost se stává stylovou normou a kdysi kultovní *Dogma* je bezohledně zadupáno do země. Jestliže Lars von Trier prohlásil, že je to jeho poslední film, je třeba mu k tomuto rozhodnutí pográtulovat (jakkoli bych ho nebral příliš vážně). I tentokrát totiž dokázal že je velký režisér, jehož problémem není řemeslo a kreativita, ale boj s vlastními démony. Lehce zaražené publikum se rozcházelo po půlnoci, a kdo se do Velkého sálu neprodyčtil, nemusí litovat (konec konců i proto, že tahle kreace o zvráceném utrpení již samozřejmě má i svého českého distributora).

Povinný předkrm: Festivalová znělka s Jiřím Menzelem (a dámským pozadím, chybí jen razítko výpravčího Hubičky).
Michal Šobr
Foto: Film Servis Festival Karlovy Vary